

نقد نگارشی یک رای

چند جمله از چند رأی

محمد رضا خسروی

گوارایی ندارد یا از جوی آب به تندی نمی‌گذرد. بنابراین نتیجه می‌گیریم که ساختمان بیشتر جمله‌ها در آراء دادگاههای ما کلیشه‌ای و قالبی است و من چنین می‌پندارم که نویسنده رأی البته در جاهایی دیده است یا شنیده است که فلاان، دفاع موثری به عمل نیاورد یا دفاع متهم به شکلی که به عمل آمده است موثر در مقام نیست. اما رئیس دادگاه از یاد برده است که در آن گفته‌ها یا نوشته‌ها واژه موثر صفت دفاعی بوده است که از سوی متهم به عمل آمده است و دفاع به عمل نیامده را هرگز نمی‌توان موثر پنداشت یا بر اثر نقل و نقد جمله‌های دیگر را به شماره‌های دیگر وامی‌نهیم.

در این جمله کلمه‌ها و ترکیب‌های متهمین، علیرغم و نگردیده گونه نگارشی درستی ندارند و من در دیگر نوشته‌ها هم به تادرتی آنها اشاره کرده‌ام اما نکته مهم در عبارت یاد شده آن است که نویسنده رأی، حضافالیه موثر را برای دفاعی آورده است که هرگز به عمل نیامده است و شما می‌دانید که موثر بودن یا نبودن فرع بر دفاع است و پرسش این است که اگر متهمان اصلا حاضر نشده‌اند و دفاعی نکرده‌اند چگونه رئیس دادگاه می‌تواند آن را به موثر بودن یا نبودن توصیف کند.

به سخن دیگر صفت را برای موصوف موجود می‌آورند برای چیزی که نیست صفتی هم نباید آورد مگر صرفا بیان آرزو باشد. نمونه می‌آورم: اگر شما بر لب جویی نشسته باشید و آبی در آن روان باشد می‌توانید گفت چه آب ولایی، چه آب گوارایی یا چه آب تندی، لیکن اگر آن جوی که بر کرانه‌اش شما خوش کرده‌اید یکسره خشک و خالی از آب باشد فقط می‌توانید بگویید چه جوی خشکی یا می‌توانید به دیگران خبر بدهید که «جوی آب ندارد» دیگر نمی‌توانید گفت: جوی آب زلالی ندارد یا جوی آب

اشاره: در روزهای پایانی مردادماه امسال انجمنی برپا شده بود از قضات جوان دادگستری خراسان تا در آن بار دیگر آیین نگارش حقوقی نقل مجلس شود و بار دیگر نکته‌هایی نو یافته یا از یاد رفته این هنر دله و چشم‌نواز، بازگویی شود و صاحب این قلم با شادمانی به خواست مسئولان آموزشی آن‌سامان پاسخ داد و چنین شد که هفتتای را به گفته خراسانی‌ها به جمع مجاوران پیوستم. باری در آن نشست‌ها پس از گفت‌وگوهای بسیاری که درست‌نویسی را هدف گرفته بود به دوستان و همکاران یادآوری کردم که بدین گونه اگر در بررسی آراء و در برخورد با احکام یا گونه‌های خوب یا بد اما چشمگیر آن رویه‌رو شدند، نسخه‌هایی را نیز برای من بفرستند چرا که اگر یک رأی بد مجال مطرح شدن می‌تواند یافت، یک رأی خوب هم باید بخت جلوه کردن را بیابد و من در نظر دائم از طرایف آراء و از طرایف احکام، دقتی بی‌آزایم تا هم رنگ آموزشی خود را بنمایاند و هم در قفسه تاریخ نگارش جایی داشته باشد.

اکنون نیز از روزن همین صفحه همان درخواست را با شما نیز درمیان می‌گذارم تا چنانچه با آراء و احکامی از این گونه برخورد کردید، از طریق مجله قضایات مرا نیز بن‌نصیب نگذارید. با سپاس.

اما بعد - برای نقد نگارش این شماره بهتر دیدم که به جای نقل و نقد یک رأی، جمله‌هایی از چند رأی جدیدالصدر یا تونوشته را با شما درمیان بگذارم که می‌گذارم:

در رأیی با تاریخ ۸۵/۵/۳۰ از دادگاه عمومی خرم‌دره آمده است: «متهمین علیرغم ابلاغ قانونی، در جلسه دادگاه حاضر نگردیده و دفاع موثری به عمل نیاوردانده».